

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Профессор А.А.Молдажанованы еске алуға арналған «XXI ғасырдағы педагогикалық білім беру: басымдықтар мен ізденістер» тақырыбындағы халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарының

ЖИНАҒЫ
7 - қазан, 2022 ж.

Астана, 2022

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Профессор А.А.Молдажанованы еске алуға арналған «XXI
ҒАСЫРДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ: БАСЫМДЫҚТАР
МЕН ІЗДЕНІСТЕР» тақырыбындағы Халықаралық ғылыми-
практикалық конференция материалдарының

ЖИНАҒЫ

7 - қазан, 2022 ж.

СБОРНИК

материалов Международной научно-практической конференции
«ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В XXI ВЕКЕ: ПРИОРИТЕТЫ И
ПОИСКИ» посвященная памяти профессора А.А.Молдажановой
7-октября, 2022 г.

COLLECTION

Collection materials of the International scientific and practical Conference
«PEDAGOGICAL EDUCATION IN THE XXI CENTURY: PRIORITIES AND
SEARCHES» dedicated to the memory of professor A.A.Moldazhanova

October -7, 2022 y.

Астана, 2022

ӘӨЖ 37.0
ББК 74.00
П 82

Редакция алқасы:

Ж.Д.Курманғалиева - Басқарма мүшесі - Ғылым, коммерциаландыру және интернационалдандыру жөніндегі проректор, **Б.Ж.Сомжүрек** - «Әлеуметтік ғылымдар» факультетінің деканы, **М.П.Асылбекова** - «Педагогика» кафедрасының меңгерушісі, п.ғ.к., профессор м.а.; **Б.П.Сейітқазы** - п.ғ.д., профессор; **Қ.Т.Атемова** - п.ғ.д., профессор; **Т.С.Сламбекова** - п.ғ.к., профессор м.а.; **С.С.Байсарина** - п.ғ.к., доцент; **Н.П.Албытова** - п.ғ.к., профессор м.а.; **Махадиева А.К** - PhD., **Балтабаева Ж.Б.** - магистр, **Қуатов А.К.** - магистр.

ISBN 978-601-337-713-1

Жинақта Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, «Профессор А.А.Молдажанованы еске алуға арналған «XXI ғасырдағы педагогикалық білім беру: басымдықтар мен ізденістер» тақырыбындағы Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының Пленарлық мәжілісінде және «Профессор А.А.Молдажанова және қазақстандық білім беру жүйесінің дамуы», «Білімді ұлт» сапалы білім беру» ұлттық жобаны жүзеге асыру - Жаңа Қазақстанды дамытудағы басым бағыт», «Білім берудің ғаламдық мәселелерін шешуде адами ресурстардың бірігуі» деп аталатын секция жұмыстары бойынша тыңдалған баяндамалар қамтылды. -587 бет.

ӘӨЖ 37.0
ББК 74.00
П 82

ISBN 978-601-337-713-1

«Профессор А.А.Молдажанованы еске алуға арналған «XXI ғасырдағы педагогикалық білім беру: басымдықтар мен ізденістер» тақырыбындағы Халықаралық ғылыми-практикалық конференция.

@Астана, 2022

дамуында ауытқуы бар балалармен әлеуметтік-педагогикалық іс-әрекет; педагогикалық ауытқушылығы бар балалармен әлеуметтік-педагогикалық іс-әрекет; ата-ананың қарауынсыз қалған балалармен әлеуметтік-педагогикалық іс-әрекет; мінез-құлқында ауытқушылығы (девиантты) бар балалармен әлеуметтік-педагогикалық іс-әрекет. Осылардың ішінде қиын балалармен жүргізілетін әлеуметтік-педагогикалық іс-әрекеттің ерекшеліктері де қарастырылады.

Әдебиеттер:

1. Рамсей Р. Социальная работа: наука и профессия. К развитию концепции. М., 2001. Вып.3.
2. Мустаева Ф.А. Основы социальной педагогики: учеб. для студ. Высш. учеб. завед. – М.: Академический проект, 2005. – С. 345-353.
3. Мардахаев Л.В. Социальная педагогика. Полный курс: Учебник. - М.: Издательство Юрайт. 2011. - 797с.

ӘӨЖ 371.01

БОЛАШАҚ ПЕДАГОГ-ПСИХОЛОГТАРДЫҢ ЭМОЦИОНАЛДЫ ЖАҒДАЙЛАРДА ӨЗІН-ӨЗІ РЕТТЕУДЕГІ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ДАЙЫНДЫҒЫ

Шәріп М. Т., Байсарина С.С.

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана

Қазіргі таңда болашақ педагог-психологтарда өзін-өзі реттеудің жоғары деңгейі болуы керек, бұл бір жағынан педагогикалық мәдениеттің маңызды құрамдас бөлігі болса, екінші жағынан кәсіби және моральдық даму және жетілдіру шарттары. Көптеген педагог-психологтар үшін педагог тұлғасының кәсіби маңызды сапасы ретінде эмоционалдық өзін-өзі реттеу жеткілікті түрде дамымаған. Педагогикалық жоғары оқу орындарында дайындық кезінде бұл қасиетке тиісті мән берілмейді.

Педагог-психологтардың көпшілігінің мамандығына қанағаттанбауы, әртүрлі невротикалық және деструктивті күйлері мектепті тастап кетуге әкеліп соғады. Сондықтан болашақ педагог-психологтардың эмоционалдық жағдайын басқаруға дайындығын қалыптастыру мәселесі қазіргі таңда өзекті болып отыр. Қазіргі мектептердегі психикалық жүктеме айтарлықтай үлкен, педагогтың психикасына ерекше жоғары талаптар қойылады. Оның іс-әрекетінің тиімділігі көбінесе қабылдауға, зейінге, есте сақтауға, ойлауға, ерікті қасиеттерге және психикалық күйлерді басқару қабілетіне байланысты.

Педагогтардың психологиялық-педагогикалық дайындығы балалармен жұмыс істеуде қарым-қатынаста және оқу мақсаттарына жетуде ерекше рөл атқарады. Өкінішке орай, әртүрлі тұрмыстық және әлеуметтік мәселелер, конфликттіктер педагогтардың психикалық жағдайына кері әсерін тигізеді, және де қызметіне кері әсер етуі мүмкін стресстік жағдайларды тудырады.

Сонымен бірге педагогтың сөздері немесе ым-ишарасы оқушыларды эмоционалды, психологиялық жағдайына әсер етеді. Педагог барлық оқушылар оның көңіл-күйі мен психологиялық жағдайына бейім екенін ескеруі керек.

Педагогтың психорегуляторлық әсер етуді қолдануының негізгі көрсеткіші мұғалімнің жұмыс қабілетінің төмендеуі, шаршау және жүйке-психикалық шамадан тыс жүктеме жағдайын бақылауға көмектесетін қалпына келтіру әсері болып табылады. Бұл құбылыстарды психорегуляцияның жеке әдістерімен де, мысалы, релаксация әдісімен де, мысалы, аутогендік жаттығулар мен музыкалық терапияны біріктіретін әсерлердің тұтас кешенімен де жоюға болады. Психорегуляцияны тек артық жұмысты жеңілдету үшін ғана емес, сонымен қатар сабақ алдында психологиялық бейімделу мен жұмылдыру үшін де қолдануға болады. Ақырында, психорегуляция мен психогигиена құралдары мен әдістерін студенттердің кейбір жеке қасиеттерін қалыптастыру және үйлестіру үшін пайдалануға болады. Психикалық гигиена адамның психикалық әрекеті үшін тиімді жағдайларды қамтамасыз ететін, денсаулықты сақтауға және нығайтуға бағытталған шаралар жүйесінен тұрады.

Психикалық гигиенаның міндеттері мыналар:

- үйлесімді тұлғаны зерттеу және қалыптастыру, адам психикасына әсерін зерттеу қоршаған орта жағдайлары;
- жұмыс қабілеттілігін арттыру, жүйке жүйесінің шамадан тыс жүктемелерінің алдын алу;
- психикалық күйзеліс жағдайларына және басқа да міндеттерге бейімделу механизмін зерттеу;

қазіргі заманғы педагогикалық тәжірибе үшін үлкен қызығушылық тудырады.

Психикалық гигиенаның маңызды бағыттарының бірі – психопрофилактика, ол психикалық бұзылулардың алдын алуды, адамның психикалық денсаулығын қамтамасыз ету шараларын әзірлеуді және жүзеге асыруды зерттейді.

Педагогикалық жоғары оқу орындарында болашақ мұғалімдерді дайындаған кезде уақыттың көп бөлігі студенттердің интеллектуалдық және әдістемелік дайындығына жұмсалады және болашақ мұғалімдердің психикалық гигиенасына жеткілікті көңіл бөлінбейді, бұл болашақта педагогикалық нәтижелерді төмендетуі мүмкін әрекеттер.

Психорегуляция мұғалімдердің психикалық гигиенасының құрамдас бөлігі болып табылады. Өкінішке орай, ол мұғалімдердің психологиялық-педагогикалық дайындығында әлі де кең қолданыс тапқан жоқ. Бірақ психорегуляция мұғалімнің коммуникативті және ұйымдастырушылық қызметі барысында туындайтын көптеген маңызды міндеттерді шешуге мүмкіндік береді.

Психорегуляцияны қолданудың негізгі идеясы оның көмегімен тиімді педагогикалық әрекетке ықпал ету болып табылады. Психикалық функциялар мен процестерді оқыту мұғалімдердің әдістемелік, интеллектуалдық және

педагогикалық дайындығымен ақылға қонымды үйлесуі және олармен бірлік болуы қажет.

Психорегуляцияның негізгі мақсаты – педагогтардың педагогикалық іс-әрекет процесінде резервтік мүмкіндіктерін барынша тиімді пайдалану. Психорегуляцияның көмегімен келесі міндеттерді шешуге болады және қажет:

- психикалық жағдайды өзін-өзі бақылау дағдыларын меңгеру;
- қалпына келтіру тиімділігін арттыру;
- стресстік жағдайларға психикалық төзімділікті арттыру;
- коммуникативті немесе оқу әрекетіне көңіл-күй.

Психорегуляцияны қажет ететін мұғалімнің психикалық күйлерінің негізгі үш тобын («синдромдар») бөлуге болады.

1. Жеке типологиялық синдромдар. Психологтардың алдында күш, жылдамдық, ұтқырлық және жоғары жүйке қызметінің көрсеткіштерінің тепе-теңдік қасиеттеріне сәйкес келетін психорегуляторлық әсерлерді тиімді құру үшін қажет педагогтардың жеке-жеке айырмашылықтары мәселесі тұр. мұғалімнің.

2. Әлеуметтік-психологиялық синдромдар. Оған дұрыс емес «Мен-концепциясын» құруға байланысты студент пен мұғалімнің тұлғасын қабылдаудың әлеуметтік-перцептивтік бұрмалануы, олардың бір-бірімен әрекеттесуінің оңтайлы сипатын төмендететін басқа деформациялар жатады. байланыс.

3. Соматикалық синдромдар. Оларға психогендік сипаттағы субъективті шаршаудан бастап, есте сақтаудың, зейіннің, психикалық өнімділіктің психикалық процестерін зерттеудің белгілі әдістерімен әлі анықталмаған және соматикалық астениямен аяқталатын шаршаудың әртүрлі түрлері, органикалық, жұқпалы аурулармен, жарақаттармен байланысты шамадан тыс жұмыс, анатомиялық-морфологиялық немесе басқа биологиялық ауытқулар.

Психорегуляциялық әсерлерді жүйелі зерттеу А.Л.Гройсманнның классификациясында берілген. Ол барлық әсерлерді жеке және ұжымдық деп бөледі, олар сондай-ақ психорегуляцияның адекватты әдістерін жүргізу үшін білу қажет бірқатар параметрлер бойынша сараланады:

- жүріс-тұрыс сипаты бойынша – авто-, гетеро- және аралас формалар;
- әсер ету сипаты бойынша – синергиялық, антагонистік психорегуляция;
- бағдарламаның қолжетімділігіне қарай – бағдарламаланған немесе импровизацияланған;
- сөйлеу ерекшеліктері бойынша – вербальды және вербальды емес;
- бағыты бойынша – седативті (тыныштандыратын), ынталандырушы, деактуализациялаушы (тұлға қарым-қатынас жүйесіндегі патогендік тәжірибені бейтараптандыруға бағытталған);
- психорегуляторлық әсерлерді басқару сипаты бойынша – директивалық, жанама, «айна» немесе «рикошеттік»;
- қосымша құралдарды пайдалану бойынша – функционалдық немесе фондық музыка, түсті-динамикалық басқарылатын орта, «түрлі-түсті музыка» және «жарық бояу» деп аталатын.

Мұғалімнің жеке қасиеттерін оңтайландыратын негізгі факторлардың бірі тұлғаның жалпы бағдары, т.б. мотивацияның мазмұндық құрамдастары. Жетістікке ұмтылу мотиві кәсіби деңгейі жоғары адамдарда жиі байқалады. Біліктілігі төмен мұғалімдердің мотивация құрылымы басқаша – сәтсіздікке жол бермеу мотивтері бірінші орынға шығады. Бұл жағдайда психорегуляторлық әсерлерді саралау керек.

Осылайша, жетістікке жетуді қалайтын мұғалімдер үшін «гипермотивация» қаупі жоқ, ал сәтсіздікке жол бермеу мотивтері басым мұғалімдер үшін үздіксіз «мадақтау» үрей мен қобалжуды арттырады, бұл педагогикалық әрекетке кері әсер етуі мүмкін.

Бастапқы кезеңде психодиагностикалық міндеттерден басқа, психорегуляциямен айналысатын мамандардың (дәрігер, психолог, педагог) алдында шамадан тыс жағымсыз тәжірибелерді жұмсарту міндеті тұр. Позитивті көзқарастар қалыптасқаннан кейін негізгі психорегуляторлық әсер ету кезеңі басталады, оның барысында оқу процесіне белсенді қатынасты дамыту және педагогикалық қызметте максималды табысқа жету, конфликттік тәжірибені белсенді өңдеу және жұмысты тұрақтандыру үшін жұмылдыру әдістерін қосу қажет. сыйымдылығы. Мұнда жеке оқыту әдістемесінде авто-және гетеро-суггестивтік әдістерді де қолдануға болады.

Тарихи тұрғыдан алғанда, ғасырлар бойы қоршаған әлемге белсенді қатынастан айырмашылығы, Шығыста өсірілген тағы бір дәстүр (йога, индуизм, дзен-буддизм) бар, ол ішкі әлемге бет бұруды, шындықты пассивті бақылауды талап етеді. Медитация - тыныш концентрацияны дамытудың классикалық әдісі, ол психикалық және физикалық функцияларды қалпына келтіру және үйлестіру, ойдың анықтығын құру, психикалық және эмоционалдық стрессті жеңілдету және т.б.

Мұғалімдердің психикалық күйінде шиеленіс пайда болған кезде «тыныштандыру» түріне сәйкес психорегуляторлық және психо-бұлшықеттік жаттығулардың әртүрлі нұсқаларын (Л.Д. Гиссен, И. Шульц), сонымен қатар әртүрлі типтер мен әдістерді қолдану тиімдірек болады. жағымды эмоционалдық күйлердің қайталану түріне сәйкес босаңсу және тыныс алу жаттығулары, өзін-өзі сендіру және идеомоторлық жаттығулармен өздігінен тапсырыс беру (И.Е. Вольперт, Ю.М. Орлов).

Мұғалімдерге осы құралдардың кезеңдік, толықтыру және бағыну принциптерін сақтай отырып, психо-реттеу әсерлері жүйесін қолдану қажет.

Әдебиеттер:

1. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. М., 1990.
2. Маркова А.К. Психология труда учителя. -М., 1993. -194 с.
3. Шадриков В.Д. Новая модель специалиста: инновационная подготовка и компетентностный подход // Высшее образование сегодня. – 2004. №8. – С. 32-34.
4. Кенжебеков Б.Т. Сущность и структура профессиональной компетентности специалиста // Высшая школа Казахстана. -2002. №2. - С. 81-84.

5.Равен Дж. Компетентность в современном обществе. Выявление, развитие и реализация. -М., 2017. -126 с.

6.Ферхо С.И. Формирование профессиональной компетентности учителей по использованию электронных учебных изданий в процессе обучения: автореф. ... канд. пед. наук. -Караганда, 2018. -26 с.

ӘӨЖ 371.03

БОЛАШАҚ ПЕДАГОГ-ПСИХОЛОГТАРДЫҢ ЦИФРЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ДАМУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Шолпанқұлова Г.К.

П.ғ.к., профессор

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Ермекова М.

8D01103 «Педагогика и психология», 1 курс докторанты

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Колумбаева Ш.Ж.

П.ғ.к., профессор

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті

Білім беруде цифрлық технологияларды белсенді пайдалану білім беру үдерісінің барлық деңгейлеріндегі кәсіби құзыреттіліктерін қалыптастыруға ықпал етеді. Құзыреттіліктің қалыптасуы білім беруді ақпараттандырумен тығыз байланысты. Білім беруді ақпараттандыру қазіргі қоғамның қажеттіліктеріне негізделген оқу орындарын реформалаудың негізгі бағыттарының біріне саналады.

Қазіргі заманғы қоғамның, цифрлық технологиялардың және оқытудың инновациялық құралдарының жедел дамуы жаңа кәсіби білім мен іскерлікті, олардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру бойынша тәсілдерді қайта қарауды талап етеді.

Осы орайда, заманауи педагог-психолог цифрлық қоғамның экономикалық кеңістігінде ыңғайлы өмір сүруге және бәсекеге қабілетті болуға көмектесетін жаңа білім мен дағдыларды игеруге міндетті. Ол ақпараттық кеңістікте өте жақсы бағдарлануы, білім беру ұйымының жеке қажеттіліктері мен талаптарына сәйкес ақпарат алуы және жұмыс істей алуы тиіс, атап айтқанда: мәтіндік құжаттар, кестелер, диаграммалар, презентациялар, суреттер жасауы; Интернет-технологияларды қолдануы; сауалнама, диагностика, оқушыларды тестілеу, сондай-ақ желіде ақпарат іздеуді жүзеге асыруы; өзінің кәсіби қызметінде дайын электрондық өнімдерді (электрондық оқулықтар, оқыту бағдарламалары, көрсету бағдарламалары) қолдануы және біріктіруі және т.б.

Тәжірибені талдау нәтижелері көрсеткендей, болашақ педагог-психологтардың сандық дайындығы арнайы бағытталмай, көбінесе жеткіліксіз көлемде жүзеге асырылады, өздігінен қалыптасады. Осы талдаудың нәтижелері